

heidshalve, wenselijk geweest ; want uit het laatste hoofdstuk van deze studie van de schrijver blijkt dat Onze Lieve Vrouw door de Heer zo hoog werd geplaatst en zo nauw bij het werk van de Verlossing werd betrokken ! En het schijnt ons toe dat juist dit laatste minder ingaand belicht wordt in het werk ons minder bevredigen. — Nummer 3 (van de hand van Prof. Dr. STIER) behandelt *de Heilsgeschiedenis*. Klare, goed-geschreven uiteenzetting ; veel langer over het Oude Testament, zeer zeer bondig over het Nieuwe Testament. — Nummer 4 is van de hand van Mgr. Dr. HEUSCHEN, thans groot-Vicaris van het bisdom Luik. Dit nummer 4 behandelt *de Hemelvaart* van de Heer. Bondig en klaar-synthetiserende uiteenzetting van hetgeen de teksten van de H. Schrift ons zeggen over genoemd onderwerp. — Nummer 5 behandelt *Jezus' geboorte en jeugd* (Het is van de hand van Drs. HERMANS, prof. aan het groot-seminarie te Roermond). Op het laatste bladzijde wordt gezegd dat dit boek ons inleidt in de « diepe, religieuze waarde van de kindheidsverhalen, zoals we die vinden in de evangeliën van Mattheus en Lucas ». Wellicht mogen we op dit nummer 5 een tweede nummer verwachten, om de feitelijke inhoud ervan en de godsdienstige waarde verder voor te stellen. Want, ik heb de indruk dat Schrijver zich bijna geheel ophoudt bij het ingangsportaal van deze perikopen van het evangelie. Ingaand wordt nagegaan volgens welk welbepaald letterkundig « genre » deze hoofdstukken werden geschreven. Zulke onderzoeken mogen en moeten geschieden, al blijven ze iets of wat vaag en hypothetisch. *Daarna* begint de eigenlijke verklaring van de gewijde tekst, volgens zijn ware volledige inhoud en draagkracht. Over dit laatste vinden we zoveel niet in deze studie. Wel vinden we vele zeer goede zaken over het letterkundig genre ; maar dit is, naar ons oordeel, niet alles wat we gaarne zouden vernemen over de werkelijke inhoud van de kindsheidsverhalen van onze Evangelies. Nummer 6 biedt een verzameling aan van teksten over *de wederkomst van Christus*. Drs. De Baar, C. M., is er de bewerker van. Dit laatste nummer is veeleer een aaneenrijging van teksten (interessante aaneenrijging van teksten !) dan de positieve verklaring ervan. Wellicht krijgen we dit laatste meer in volgende nummers van de reeks.

J. B. VALVEKENS, O. Praem.

Dr. J. RATZINGER, *Die Geschichtstheologie des heiligen Bonaventura*. XXII + 166 pp. Ed. : Verlag Schnell u. Steiner, München. Pr. : 12 RM.

S. Bonaventura, Ecclesiae Doctor, per plurimos annos Minister generalis Ord. S. Francisci, Cardinalis, plurima scripta reliquit. Quae scripta tamen, non ex omni parte absoluta dici possunt. Quod per plurimis negotiis ab hoc Sancto expediendis tribuendum est. In scriptis autem illis, variae quaestiones considerantur a sagacissimo auctore, qui aetate, qua plurima a pluribus saeculis tradita novo examini subiiciebantur, vixit.

Thema, nostris diebus rursus multum exagitatum, in praesenti libro Dr. Ratzinger proponitur. Thema hoc profecto novum non est. S. Augustinus iteratis vicibus problema illud tractavit. Neque alienum fuit ab auctoribus Medii Aevi; in scriptis Anselmi nostri Havelbergensis et Joachim de Fiore fuse consideratur.

Ut scripta S. Bonaventurae in vero suo valore diiudicari possint, oportet illa considerare in ambiente historico in quo concepta et conscripta fuerunt. Plurimum disputabatur tunc de « paupertate », et quidem non semper rectae conclusiones de hac re proponebantur. Apud sodales S. Francisci plus quam semel disputationes acerrimae agitabantur.

S. Bonaventura « theologiam historiae » potissimum pertractat in suo libro « Hexaameron ». Liber iste originem habet in praedicationibus sancti; absolutus vero non est liber, neque textus eius omni ex parte certus dici potest. « Historiam » pertractans, ut valor ipsius sub lumine fidei determinet, Bonaventura minus praeterita tempora quam futura considerat. Exordium ducens ab Apocalypsi S. Joannis, aetatem « septimam » seu perfectam mundi prae oculis habet. S. Franciscus culmen sanctitatis constituit septimae periodi historiae. In hierarcha coelesti, alii Ordines antiquiores, uti Cistercienses, Carthusienses, Praemonstratenses consistunt in gradu inferiori; dum Ordines, quorum scopus est « speculatio », seu sodales S. Francisci et S. Dominici, sunt in gradu superiori; Ordo, tunc nondum fundatus, postea gradum supremum in hierarchia coelesti occupabit. « Speculatio » divinorum culmen constituet. Ideo vera theologia est revelatio absconditorum. Quo magis aliquis nucleum revelationis attingit, eo profundior eius speculatio erit. Ideo non sistendum est in littera Scripturarum, sed intellectus illarum spiritualis quaerendus est.

Apud auctores Medii Aevi qui de theologia historiae tractant, specialis locus debetur Anselmo Havelbergensi, cuius merita in hoc libro Dr. Ratzinger non reticentur (pp. 104-106).

Tandem Dr. Ratzinger satis fuse agit de habitudine S. Bonaventurae ad doctrinam S. Thomae Aquinatis et Aristotelis. Conclusio est ista: Iudicia S. Bonaventurae semper legi debent in ordine ad ea quae suis temporibus dicebantur et tractabantur de S. Augustino, de S. Thoma, de Aristotele. Si ergo hinc inde una alterave theoria aliorum reiicitur, hoc non necessario significat theoriam illam reiici sicut de facto apud Sanctos aut philosophos proponebatur, sed potius sicut tunc a sapientibus vel etiam insipientibus sectatoribus proferebatur.

Brevis iste conspectus inquisitionis Dr. Ratzinger sufficienter indicat, ni fallor, agi de inquisitione quae thema aliquod non facile et quod momento non vacat ut ideas plures Medii Aevi sane intelligere valeamus, debite ac scite tractat et exponit. Eruditio perspicua et ditissima auctoris in singulis paginis transparet.

J. B. VALVEKENS, O. Praem.